

Cauza C-33/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

24 ianuarie 2023

Instanța de trimitere:

Landesgericht Korneuburg (Austria)

Data deciziei de trimitere:

24 ianuarie 2023

Apelantă:

AA AG

Intimați:

VM

AG GmbH

[omissis]

REPUBLICA AUSTRIA

LANDESGERICHT KORNEUBURG [TRIBUNALUL REGIONAL
KORNEUBURG]

ORDONANȚĂ

Landesgericht Korneuburg, în calitate de instanță de apel, [omissis] în cauzele

[A] reclamantul V***** M*****[omissis]¹ [omissis] împotriva pârâtei A*****
A***** AG [omissis], având ca obiect **250 de euro** plus dobânzi și cheltuieli (**22
R 224/22d**);

¹ [omissis]

[B] reclamanta **A***** G***** GmbH** [omissis] împotriva pârâtei **A***** A***** AG**, [omissis] având ca obiect **800 de euro** plus dobânzi și cheltuieli (**22 R 10/23k**);

în procedura privind apelurile declarate de pârâtă împotriva hotărârilor Bezirksgericht Schwechat [Tribunalul Districtual din Schwechat]

[A] din 1 septembrie 2022, 24 C 203/22s-7, și

[B] din 26 octombrie 2022, 27 C 174/22y-9,

în ședință nepublică, dă următoarea ordonanță:

[I.] [omissis] [Conexarea procedurilor naționale]

[II.] Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări în vederea pronunțării unei **decizii preliminare**:

[1] „Articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (Regulamentul privind drepturile pasagerilor) coroborat cu Acordul dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian din 21 iunie 1999, astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 2/2010 a Comitetului pentru transportul aerian Comunitate/Elveția din 26 noiembrie 2010, trebuie interpretat în sensul că un zbor cu legătură directă, compus din două segmente de zbor, cu plecare de pe teritoriul Confederației Elvețiene, cu escală pe teritoriul unui stat membru și cu destinația finală pe teritoriul unei țări terțe (executat, în plus, de un operator de transport comunitar) intră în domeniul de aplicare al Regulamentului privind drepturile pasagerilor?”

[2] „Articolul 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (Regulamentul privind drepturile pasagerilor) coroborat cu Acordul dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian din 21 iunie 1999, astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 2/2010 a Comitetului pentru transportul aerian Comunitate/Elveția din 26 noiembrie 2010, trebuie interpretat în sensul că un zbor cu legătură directă, compus din două segmente de zbor, cu plecare de pe teritoriul Confederației Elvețiene, cu escală pe teritoriul unui stat membru și cu destinația finală pe teritoriul unei țări terțe, executat de un operator de transport comunitar, intră în domeniul de aplicare al Regulamentului privind drepturile pasagerilor?”

[III.] [omissis] [Suspendarea procedurii]

MOTIVARE:

[I.] [omissis] [Trimitere la dreptul național]

[II.] Cu privire la trimiterea preliminară:

[A] 22 R 224/22d

Cu privire la situația de fapt:

Reclamantul a avut o rezervare unică și confirmată pentru zborul cu legătură directă OS 774 de la Belgrad (Serbia) la Viena (Austria) și OS 575 de la Viena la Geneva (Elveția), din 30 iulie 2020, efectuat de pârâtă.

Zborul OS 774 de la Belgrad la Viena a fost efectuat. Zborul OS [575] de la Viena la Geneva a fost anulat, iar reclamantul a fost anunțat cu mai puțin de șapte zile anterior anulării. Nu a avut loc nicio redirecționare. Distanța pe ruta Belgrad-Geneva nu depășește 1 500 km.

Prin scrisoarea din 20 iulie 2020, reclamantul a solicitat pârâtei să plătească o compensație de 250 de euro; termenul de plată fixat a fost 3 august 2020.

Cu privire la procedura principală:

Reclamatul solicită acordarea unei compensații în cuantum de 250 de euro, plus dobânzi, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) litera (c) coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 (Regulamentul privind drepturile pasagerilor). Reclamantul a învederat că Regulamentul privind drepturile pasagerilor se aplică în privința zborului cu legătură directă în discuție.

Pârâta a contestat cererea de compensație și a solicitat respingerea acțiunii, arătând că pasagerul nu a plecat de pe un aeroport situat pe teritoriul unui stat membru în care se aplică tratatul. A mai arătat totodată că nici destinația finală nu a fost pe un aeroport din Uniunea Europeană. Întrucât Regulamentul privind drepturile pasagerilor nu este aplicabil, pasagerul nu are dreptul la compensație.

Prin **hotărârea atacată**, prima instanță a obligat pârâta la plata sumei de 250 de euro plus dobânzi și a cheltuielilor de judecată. În drept, prima instanță a apreciat situația de fapt prezentată mai sus – care este în parte necontestată și în parte stabilită definitiv potrivit legilor procesuale naționale [articolul 501 alineatul (1) din Zivilprozessordnung (Codul de procedură civilă)] –, pe scurt, în sensul că în temeiul Acordului dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian din 21 iunie 1999 (denumit în continuare „LVA”), astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 1/2006 a Comitetului pentru transportul aerian Comunitate/Elveția din 18 octombrie 2006 (adaptată formal prin Decizia

nr. 2/2020 din 26 noiembrie 2020) Regulamentul privind drepturile pasagerilor este aplicabil și în privința zborului cu legătură directă în obiect. Pârâta nu a prezentat concluzii privind existența unei circumstanțe excepționale sau adoptarea unor măsuri rezonabile. Reclamantul are, așadar, dreptul la compensație în cuantumul solicitat.

Apelul formulat de pârâtă se îndreaptă împotriva acestei hotărâri. În motivarea apelului s-a invocat aprecierea juridică eronată și s-a solicitat modificarea hotărârii atacate în sensul respingerii în totalitate a acțiunii [pe care a admis-o]; cu titlu subsidiar, s-a solicitat anularea hotărârii.

Reclamantul solicită respingerea apelului.

În calitate de instanță de apel, Landesgericht Korneuburg [Tribunalul Regional din Korneuburg] este chemat să se pronunțe în a doua și ultimă instanță asupra cererii reclamantului.

[B] 22 R 10/23k

Cu privire la situația de fapt:

Pasagerii L***** N***** și S***** C***** au avut o rezervare unică și confirmată pentru zborul cu legătură directă OS 568 de la Zurich (Elveția) la Viena (Austria) și OS 899 de la Viena la Marrakech (Maroc), din 8 septembrie 2019, efectuat de pârâtă.

Zborul OS 568 de la Zurich la Viena a sosit cu întârziere, astfel încât pasagerii nu au ajuns la zborul de legătură OS 899 și au sosit la destinația finală de la Marrakech cu o întârziere care a depășit trei ore. Distanța pe ruta Zurich-Marrakech depășește 1 500 km (dar este mai mică de 3 500 km).

Pasagerii și-au cedat dreptul la compensație recunoscut în temeiul articolului 7 din Regulamentul privind drepturile pasagerilor (prin intermediul A***** Ltd în cele din urmă) reclamantei, care a acceptat cesiunea.

Reclamanta a solicitat, fără rezultat, pârâtei să plătească o compensație în cuantum de 800 de euro.

Cu privire la procedura principală:

Reclamanta solicită acordarea unei compensații în cuantum de 800 de euro, plus dobânzi, în conformitate cu articolul 5 alineatul (1) litera (c) coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 (Regulamentul privind drepturile pasagerilor). Reclamanta a învederat că Regulamentul privind drepturile pasagerilor se aplică în privința zborului cu legătură directă în discuție.

Pârâta a contestat cererea de compensație și a solicitat respingerea acțiunii, arătând că pasagerii nu au plecat de pe un aeroport situat pe teritoriul unui stat membru în care se aplică tratatul. A mai arătat totodată că nici destinația finală nu a fost pe un aeroport din Uniunea Europeană. Întrucât Regulamentul privind drepturile pasagerilor nu este aplicabil, pasagerii nu au dreptul la compensație.

Prin **hotărârea atacată**, prima instanță a obligat pârâta la plata sumei de 800 de euro plus dobânzi și a cheltuielilor de judecată. În drept, prima instanță a apreciat situația de fapt prezentată mai sus – care este în parte necontestată și în parte stabilită definitiv potrivit legilor procesuale naționale [articolul 501 alineatul (1) din Codul de procedură civilă] –, pe scurt, în sensul că, în temeiul Acordului dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian din 21 iunie 1999 (denumit în continuare „LVA”), astfel cum a fost modificat prin Decizia nr. 1/2006 a Comitetului pentru transportul aerian Comunitate/Elveția din 18 octombrie 2006 (adaptată formal prin Decizia nr. 2/2020 din 26 noiembrie 2020), Regulamentul privind drepturile pasagerilor este aplicabil și în privința zborului de legătură în cauză. Pârâta nu a prezentat concluzii privind existența unei circumstanțe excepționale sau adoptarea unor măsuri rezonabile. Reclamanta are, așadar, dreptul la compensație în cuantumul solicitat.

Apelul formulat de pârâtă se îndreaptă împotriva acestei hotărâri. În motivarea apelului s-a invocat aprecierea juridică eronată și s-a solicitat modificarea hotărârii atacate în sensul respingerii în totalitate a acțiunii [pe care a admis-o]; cu titlu subsidiar, s-a solicitat anularea hotărârii.

Reclamanta solicită respingerea apelului.

În calitate de instanță de apel, Landesgericht Korneuburg [Tribunalul Regional din Korneuburg] este chemat să se pronunțe în a doua și ultimă instanță asupra cererii reclamantei.

Cu privire la întrebările preliminare:

[1] Condiția principală pentru dreptul la compensație al reclamantilor în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul privind drepturile pasagerilor este ca zborurile cu legătură directă în discuție să intre în domeniul de aplicare al Regulamentului privind drepturile pasagerilor.

[2] Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul privind drepturile pasagerilor, regulamentul se aplică

(a) pasagerilor care pleacă de pe un aeroport situat pe teritoriul unui stat membru în care se aplică tratatul; sau

(b) pasagerilor care pleacă de pe un aeroport situat într-o țară terță către un aeroport situat pe teritoriul unui stat membru în care se aplică tratatul, exceptând cazurile în care aceștia au primit indemnizații sau compensații și au beneficiat de

asistență în țara terță respectivă, în cazul în care operatorul de transport aerian al zborului respectiv este un operator de transport comunitar.

[3] În spețe, nici locul de plecare, nici destinația finală a zborului cu legătură directă nu sunt situate într-un stat membru al Uniunii Europene; în speța [A], locul plecării este situat într-o țară terță, iar locul sosirii este situat pe teritoriul Confederației Elvețiene; în speța [B], locul plecării este situat pe teritoriul Confederației Elvețiene, iar locul sosirii, pe teritoriul unei țări terțe.

Temeiul acestei interpretări este jurisprudența de până acum a Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit căreia un zbor cu una sau cu mai multe legături directe care a făcut obiectul unei rezervări unice constituie un ansamblu în vederea aplicării dreptului la compensație al pasagerilor prevăzut de Regulamentul privind drepturile pasagerilor, ceea ce înseamnă că aplicabilitatea Regulamentului privind drepturile pasagerilor va fi apreciată în raport cu locul de plecare inițial și cu destinația finală a acestuia (Hotărârea Curții din 11 iulie, Ceske aerolinie, punctul 16; Ordonanța Curții din 12 noiembrie 2020, KLM Royal Dutch Airlines, C-367/20, punctul 19; Hotărârea Curții din 24 februarie 2022, Airhelp, C-451/20, punctul 26; Hotărârea Curții din 6 octombrie 2022, flightright GmbH, C-436/21, punctul 23). Împrejurarea că aeroportul pe care are loc escała este situat pe teritoriul unui stat membru nu determină aplicarea Regulamentului privind drepturile pasagerilor (Hotărârea Curții din 24 februarie 2022, C-451/20, Austrian Airlines, punctul 41).

[4] Acordul dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian, încheiat la 21 iunie 1999, stabilește pentru părți norme privind aviația civilă (articolul 1 din LVA). În preambulul acordului se arată că părțile recunosc caracterul integrat al aviației civile internaționale și doresc armonizarea reglementărilor din domeniul transportului aerian intraeuropean.

Articolul 1 alineatul (1) din capitolul 1 din LVA definește scopul acordului, și anume stabilirea normelor cărora trebuie să li se conformeze părțile contractante în domeniul aviației civile.

Potrivit articolului 2 din LVA, dispozițiile acordului și ale anexei la acesta se aplică în măsura în care ele se referă la transportul aerian sau la chestiuni direct legate de transportul aerian, astfel cum este menționat în anexa la acest acord.

Articolul 23 alineatul (1) din LVA dispune că acordul nu aduce atingere dreptului niciunei părți contractante, sub rezerva respectării principiului nediscriminării și a dispozițiilor acordului, de a-și modifica unilateral legislația referitoare la un aspect reglementat de acest acord.

Articolul 32 din LVA stabilește că anexa la acord face parte integrantă din acesta.

Potrivit anexei, în toate cazurile în care se menționează statele membre ale Comunității Europene, înlocuită de Uniunea Europeană, sau cerința unei legături

cu acestea, se consideră, în sensul acordului, că aceste mențiuni fac trimitere și la Elveția sau la cerința unei legături similare cu aceasta.

Prin Decizia nr. 1/2006 a Comitetului pentru transportul aerian Comunitate/Elveția din 18 octombrie 2006 (adaptată formal prin Decizia nr. 2/2020 din 26 noiembrie 2020), LVA a fost modificat (printre altele) prin preluarea la punctul 6 din anexă a Regulamentului privind drepturile pasagerilor (în locul Regulamentului nr. 295/91, care a fost între timp abrogat).

Prin urmare, instanța de trimitere înclină să considere că modul de redactare și scopul identificabil ale LVA sunt un argument în favoarea aplicării fără rezerve a Regulamentului privind drepturile pasagerilor și pe teritoriul Elveției.

[5] Întemeindu-se pe articolul 15 din LVA, care acordă operatorilor de transport aerian ai Elveției și ai Comunității drepturi de trafic numai pentru rutele între Elveția, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, precum și pentru cele din interiorul Uniunii Europene, instanța civilă din cantonul Basel-Oraș consideră astfel că Regulamentul privind drepturile pasagerilor se aplică numai în privința acestor rute (hotărârile din 11 martie 2011, V.2010.1734, și din 15 mai 2012, V.2012.213).

Instanța de trimitere consideră că împotriva acestei opinii se poate însă argumenta că articolul 15 din LVA privind acordarea reciprocă a drepturilor de trafic nu constituie decât un aspect parțial din ansamblul acordului, care nu are nicio legătură identificabilă cu acordarea de drepturi pasagerilor.

[6] În schimb, Autoritatea Federală Aeronautică Civilă Elvețiană (BAZL) consideră în mod vădit că Regulamentul privind drepturile pasagerilor se aplică, indiferent de compania aeriană, cel puțin și tuturor zborurilor care pleacă din Elveția (<www.bazl.admin.ch/bazl/de/home/gutzuwissen/fluggastrechte.html>). Astfel, acest lucru ar trebui să fie valabil – în speța [A] în discuție – și pentru toate zborurile care au ca destinație finală Elveția, sub rezerva îndeplinirii celorlalte condiții de la articolul 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul privind drepturile pasagerilor.

Instanța de trimitere pornește astfel de la următoarea situație:

- operatorul de transport aerian pentru ambele segmente de zbor – pârâta – este un operator de transport comunitar.
- acordarea unei compensații într-o țară terță este o împrejurare de fapt de natură să stingă dreptul la compensație; potrivit principiilor generale, această împrejurare ar trebui invocată și dovedită de operatorul de transport aerian pârât. Pârâta nu a prezentat însă concluzii în acest sens.

[6] Și Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție, Germania, denumită în continuare „BGH”] a considerat în cererile de decizie preliminară din 9 aprilie 2013 (X ZR 105/12) și 22 iunie 2021 (X ZR 15/20) – care au avut ca obiect

aplicabilitatea în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (a) din regulament – că prin extinderea prin intermediul LVA a Regulamentului privind drepturile pasagerilor asupra teritoriului Elveției, în domeniul de aplicare al regulamentului intră de asemenea și zborurile care pleacă de pe teritoriul Elveției și a căror destinație este o țară terță.

În acest sens, BGH germană a arătat că anexa la Acordul privind transportul aerian, revizuită de Comitetul pentru transport aerian prin Decizia nr. 2/2010, prevede la a doua liniuță că, ori de câte ori actele la care se face trimitere în anexă menționează statele membre ale Comunității Europene, înlocuită ulterior de Uniunea Europeană, se consideră, în sensul acordului, că aceste mențiuni fac trimitere și la Elveția. Prin urmare, articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul privind drepturile pasagerilor s-ar putea aplica în sensul că, în ceea ce privește drepturile întemeiate pe acest regulament, este suficient dacă aeroportul de plecare al unui zbor sau, atunci când sediul întreprinderii de transport aerian este situat în Uniunea Europeană sau în Elveția, dacă aeroportul de sosire se află în Elveția. O astfel de interpretare a Acordului privind transportul aerian și a anexei la acesta corespunde nu doar modului său de redactare, ci și obiectivului precizat în preambulul acestui acord, și anume de a armoniza normele privind traficul aerian în Europa, inclusiv pe teritoriul Elveției. Astfel, întreprinderile de transport aerian din Elveția ar putea și ar trebui să opereze în aceleași condiții precum cele din statele membre ale Uniunii Europene. Consumatorii și clienții societăților de transport aerian ar trebui să beneficieze în Elveția de aceleași standarde de calitate și, prin urmare, să poată invoca aceleași drepturi în raport cu aceste întreprinderi în Elveția, ca în statele membre ale Uniunii Europene, iar întreprinderile de transport aerian ar trebui să se supună la rândul lor aceluiași condiții concurențiale. Acest obiectiv ar fi dificil de atins dacă Regulamentul privind drepturile pasagerilor ar fi aplicabil numai în privința pasagerilor care pleacă de pe un aeroport din Elveția către un aeroport aflat pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene.

[a] Procedura trimiterii preliminare (C-259/13), inițiată prin cererea formulată în dosarul X ZR 105/12, a fost însă radiată din registrul Curții.

[b] Având în vedere rezultatul răspunsului la prima întrebare preliminară, nu a mai fost necesar răspunsul Curții de Justiție la cea de a doua întrebare preliminară relevantă în speță și formulată în dosarul X ZR 15/20, prin care s-a inițiat procedura trimiterii preliminare (C-436/21).

[7] O cerere de decizie preliminară privind aplicarea articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul privind drepturile pasagerilor în privința unui zbor cu legătură directă dintr-o țară terță în Elveția, adresată de Amtsgericht Hannover [Tribunalul Districtual din Hannover] (C-3/15), a fost de asemenea radiată din registrul Curții de Justiție.

[8] Răspunsul la întrebarea preliminară este necesar pentru instanța de apel pentru a putea soluționa definitiv apelurile. Instanța de apel consideră că nu există un *acte clair*.

În cazul în care Curtea răspunde afirmativ la întrebările preliminare, dreptul la compensație invocat de reclamanți este întemeiat; apelurile formulate de pârâtă trebuie respinse. În cazul în care Curtea răspunde negativ la întrebările preliminare, dreptul la compensație invocat de reclamanți nu este întemeiat; apelurile formulate de pârâtă trebuie admise, iar hotărârile primei instanțe trebuie modificate în sensul respingerii acțiunilor. În consecință, răspunsul la întrebările preliminare este necesar pentru hotărârile instanței de trimitere.

[III.] [*omissis*] [Trimitere la dreptul național]

Landesgericht Korneuburg [Tribunalul Regional din Korneuburg], [*omissis*]

Korneuburg, 24 ianuarie 2023

[*omissis*]

DOCUMENT DELIBERU